

СТАНДАРТ ISO 45001 ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ В ОРГАНІЗАЦІЇ

*Полукаров О.І., канд. тех. наук (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського);
Пімонова К.А., студентка (гр. УЗ-41, ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського)*

Досвід світових компаній показує, що охорона праці є одним із основних напрямів розвитку підприємства [1]. У європейських компаніях вважається, що саме культура охорони праці є ключовим аспектом управління всім підприємством. Саме тому важливим є дослідження особливостей нормативного регулювання процесу праці з метою їх впровадження вітчизняними підприємствами.

За умов глобалізації у світі постає питання зведення вимог до якості продукції, умов праці та виробництва до певного мінімально задовільного рівня. Інструментами реалізації даних вимог слугують загальноприйняті міжнародні стандарти.

Найвідомішим світовим суб'єктом, який займається розробкою та публікацією організаційних стандартів, є Міжнародна організація зі стандартизації. Її основними напрямками діяльності є [2]: система керування якістю; система екологічного керування; система енергетичного керування.

Однією з останніх розробок Організації став ISO 45001 «Безпека на робочих місцях». В офіційному проекті стандарту, який був опублікований 14 січня 2016 року, описані вимоги до системи менеджменту професійного здоров'я і безпеки. Публікація фінального варіанту стандарту була запланована на грудень 2017 року.

Фактично стандарт ISO 45001 стане першим для Організації, що торкнеться питань щодо системи управління охороною праці, і спиратиметься на широко поширену специфікацію OHSAS 18001.

Логічним є питання, чим ISO 45001 відрізнятиметься від його попередника OHSAS 18001.

Однією за змін стане структура стандарту. Вона буде більш розгорнутою та структурованою. Так, основними елементами змісту стануть [2]:

- 1) передмова;
- 2) вступ;
- 3) передумови;
- 4) ціль системи управління;
- 5) фактори успіху;
- 6) сфера впровадження;
- 7) нормативні посилання;
- 8) терміни та визначення;
- 9) контекст організації;
- 10) лідерство та участь працівників;
- 11) планування;
- 12) підтримка;
- 13) операції;

- 14) оцінка ефективності;
- 15) покращення;
- 16) додаток – керівництво щодо використання стандарту;
- 17) алфавітний показчик термінів.

Якщо порівняти дану структуру з OHSAS 18001, то можна побачити, що попередній стандарт містить лише чотири розділи, у той час як ISO 45001 – десять. Авжеж, частина пунктів дублюються, проте також виділяються дуже важливі моменти.

1. Розуміння потреб та очікувань працівників та інших зацікавлених сторін. Даний аспект стає обов'язковим лише тоді, коли сама організація вирішує впровадити його у систему управління. Так, він передбачає співпрацю з профспілками, юридичними фірмами, постачальниками, співзасновниками, власниками, акціонерами, клієнтами, відвідувачами, місцевими громадами, загальними державними органами охорони праці та працівниками даної сфери (наприклад, лікарі, медсестри).

2. Аутсорсинг, закупівлі та підрядники. На сьогоднішній день аутсорсинг є актуальним інструментом підвищення ефективності функціонування усієї організації. Фактично він є необхідним для максимізації прибутку компанії тож має базуватися на принципах надійності та довіри. Перш ніж закуповувати товари та послуги, організація повинна визначити механізми контролю за закупівлями, а саме:

- визначати та оцінити потенційні ризики, пов'язані з продуктами, матеріалами, обладнанням, послугами;
- продукція має відповідати вимогам, необхідним для досягнення цілей організації;
- перед використанням слід перевірити обладнання, установки та матеріали та впевнитися, що вони можуть бути випущені для використання працівниками;
- організація повинна встановити процес і визначити контрольні заходи для досягнення зниження ризиків.

Ієрархію заходів контролю за рівнем ефективності відповідно до стандарту наведемо на рис.1.

Таким чином, найбільш ефективним є уникнення ризиків, адаптація роботи до працівників, тобто врахування ергономіки при плануванні нових робочих місць для забезпечення безпечних умов праці.

3. Оцінка ефективності.

Організація повинна встановлювати, впроваджувати та підтримувати процес моніторингу, вимірювання та оцінки результатів функціонування. Так, компанії можуть використовувати інструменти моніторингу щодо аналізу скарг на професійну охорону здоров'я, медичного нагляду за працівниками, ефективності операційного контролю та частоти виникнення аварійних ситуацій тощо.

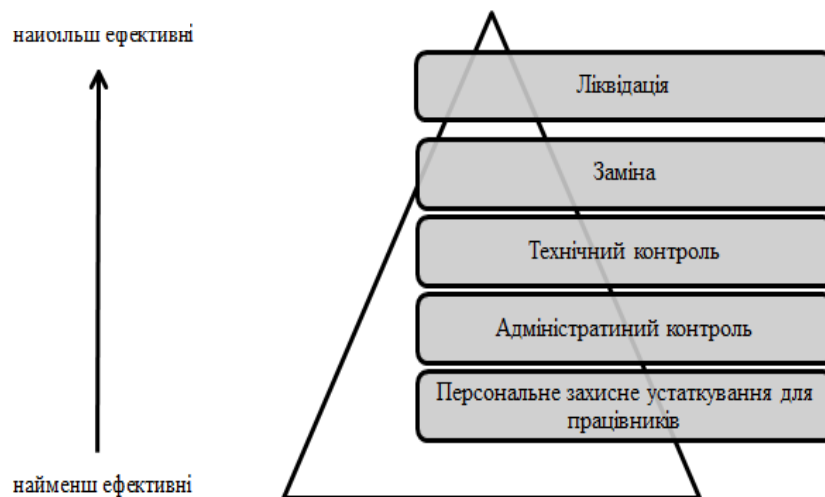

Рис. 1. Ієрархія заходів контролю відповідно до проекту стандарту ISO 45001 [2]

Не дивлячись на всебічне охоплення діяльності організації стандартом, центральне місце все ж займають саме питання безпеки на робочих місцях, Тим не менш, крім власних працівників, організація зобов'язана подбати про безпеку своїх підрядників і постачальників, а також врахувати те, як, наприклад, її діяльність може вплинути на місцеві спільноти [3]. Основним механізмом впровадження стандарту ISO 45001 є модель PDCA, яка була розроблена Е. Демінгом у минулому столітті. Основним завданням при цьому є планування потреб для мінімізації шкідливих впливів і, що більш важливо, ризиків для здоров'я та безпеки всіх осіб, які мають безпосередній чи опосередкований вплив на діяльність організації.

Таким чином, стандарт ISO 45001 визначає необхідність для управлінського складу організації інтегрувати відповідальність за здоров'я та безпеку у загальну стратегію розвитку, а не перекладати її на певну посадову особу (наприклад, службу або спеціаліста з охорони праці). Таке бачення забезпечить високу ефективність системи безпеки на робочих місцях та поставить питання охорони праці на одне з ключових у функціонуванні підприємства.

Література

1. Рак Ю. Охорона праці як важливий елемент підвищення конкурентоспроможності підприємства. / Ю. Рак // Фінансово-кредитна система України в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів: Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів. 20-21 квітня 2017 р. – Черкаси: ЧННІ ДВНЗ «Університет банківської справи», 2017. – с.401-404.

2. Міжнародна організація зі стандартизації - [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.iso.org>

3. ISO 45001 з управління охороною праці - [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://ohoronapraci.kiev.ua/noviy-standart-iso-45001/>